

N:o 8.

Ank. till Riksd. kansli den 15 febr. 1887, kl. 12 midd.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om införande af obligatoriskt civiläktenskap.

Från Andra Kammaren har lagutskottet fått emottaga en inom nämnda kammare af herr *E. J. Ekman* väckt motion (n:o 60), hvaruti anföres:

»Allmänt torde erkännas, att äktenskapet sjelft och således ock dess afslutande egentligen är en *borgerlig* angelägenhet, som är oberoende af de särskilda medlemmarnes religiösa tro. Det är en rättighet, som hvarje menniska, utan hänsyn till om hon är en kristen eller icke, bör få åtnjuta, helt enkelt därför, att hon är en *menniska*. Dess afslutande faller således helt och hållet inom det borgerliga området. Staten bör därför tillse, att formen för äktenskapets afslutande är sådan, att hvarje dess medborgare kan begagna sig deraf. Äfven för upprätthållandet af äktenskapets helgd bör staten tillse, att denna form är en och densamma för alla. — För närvarande hafva vi, såsom bekant är, tvenne former för äktenskaps afslutande, nemligen civiläktenskapet för dissenters och dem, som visserligen tillhöra statskyrkan, men icke blifvit döpte eller icke blifvit konfirmerade, och vidare den kyrkliga vigseln. Ett sådant förhållande är dock icke godt, emedan det ingifver människorna den föreställningen, att den ena äktenskapsförbindelsen är af högre värde än den andra. — Dertill kommer nu vidare den omständigheten, att dissenters samt odöpte eller okonfirmerade inom statskyrkan i sjelfva verket få åtnjuta en förmån, som statskyrkans öfriga medlemmar sakna, den förmånen nemligen att ej behöfva påtvingas en religiös ceremoni, som de måhända hvarken till form eller innehåll gilla. Införandet af obligatoriskt civiläktenskap vore således en skyldig gärd åt samvets-

friheten, synnerligen då det nu mera inom statskyrkan finnes icke så få, som af olika anledningar gerna skulle vilja undanbedja sig den kyrkliga ceremonien. Tillkommer vidare det förhållandet, att medlemmar af statskyrkan, som äro belagda med statskyrkans bann för olika meningar beträffande lära och kyrkobruk, alls icke kunna erhålla lysning till äktenskap och sålunda ännu mindre kunna få afsluta detsamma, hvarpå här nedan meddelade bilaga lemna ett färskt exempel, så synes civiläktenskapets införande vara af behovet påkalladt. — Det kan ju icke heller vara gagneligt för statskyrkan sjelf att söka påtvinga människor religiösa kultushandlingar, som de alls icke värdera utan snarare förakta. Må därför hvar och en vid sitt äktenskaps afslutande få fritt dermed förena de religiösa handlingar, hvaraf han har behof; men må äktenskapets egentliga ingående blifva en för alla likställd borgerlig handling.»

På grund af det anförda föreslår motionären, att Riksdagen ville för sin del besluta, att, med upphäfvande af alla hittills gällande lagstadganden för äktenskaps afslutande, civiläktenskapet hädanefter må vara den enda lagliga formen för ingående af äktenskap.

Såsom bilaga finnes vid motionen fogad bestyrkt afskrift af en handling, hvaruti en kyrkoherde inom Vexjö stift afgifvit följande förklaring: »Den som enligt domkapitlets resolution är satt från den heliga nattvarden och andra kyrkans friheter kan icke erhålla lysning till äktenskap, förrän han inför pastor förklarar sig ogilla den söndring, till hvilken han låtit sig förleda, och undanröjt orsaken till bemänte resolution.»

Vid 1885 års riksdag väcktes af samme motionär förslag, att hvarje svensk medborgare, som tillhörde den svenska statskyrkan, skulle hafva valfrihet att, sedan det lagligen blifvit lyst, afsluta sitt äktenskap antingen inför någon af statskyrkans prester eller inför borgerlig myndighet. Detta förslag afstyrktes då af lagutskottet och blef jemväl af båda kamrarna förkastadt. Det nu föreliggande förslaget skiljer sig från det förra derutinnan, att motionären nu, i stället för valfrihet mellan den kyrkliga och den rent borgerliga formen för äktenskaps afslutande, föreslår att endast den sistnämnda skall såsom laglig anses. På samma gång detta senare förslag onekligen eger företräde framför det förra genom större följdriktighet, skulle också dess genomförande förorsaka en ännu större omhvälfning i nu bestående förhållanden, än som i det äldre förslaget åsyftades. Samma principiella skäl, som mot det sistnämnda gjordes gällande, kunna därför med än mera styrka anföras mot det nu föreliggande.

Äfven om man med motionären anser äktenskapet såsom en hufvudsakligen borgerlig institution och dess afslutande såsom en hufvudsakligen borgerlig angelägenhet, synes det ingalunda olämpligt att åt äktenskapets ingående gifves en religiös form, som är särskildt egnad att i kontrahenternas medvetande inskräpa, att det aftal, som härvid ingås, medför förpligtelser af djupt ingripande art och afsedda att gälla för hela lifvet. Den svenska staten har, såsom en kristlig stat, valt denna form för äktenskapets afslutande och i öfverensstämmelse dermed uppdragit åt svenska kyrkans prester, som ju tillika äro statens tjenare och jemväl hafva många andra borgerliga förrättningar sig anförtrodda, att genom vigselns förrättande gifva åt äktenskapet, på samma gång som den kyrkliga välsignelsen, dess borgerliga giltighet. Denna form har ock, enligt utskottets öfvertygelse, så sammanvuxit med vårt folks rättsliga och sedliga åskådningssätt, att en rubbning deraf, i hvad angår sådana personer, som ännu i alla afseenden tillhöra svenska kyrkan, icke bör företagas, därför att ett fåtal af nämnda kyrkas medlemmar deraf icke känna sig tillfredsställda. För det stora flertalet, som otvifvelaktigt icke skulle åtnöjas med den blott borgerliga formen, skulle dennas upphöjande till uteslutande giltighet endast medföra, att för äktenskaps ingående komme att erfordras två särskilda former: den borgerliga och den kyrkliga. Det synes ock vara svårt att inse, hvarför en person, hvilkens åsigter icke mera skilja sig från den svenska kyrkans än att han fortfarande anser sig oförhindrad att qvarstå såsom medlem af densamma, skulle i någon mån behöfva taga anstöt deraf, att, om han vill ingå äktenskap, detta skall ske inför en kyrkans tjenare och en religiös välsignelse dervid uttalas.

Genom förordningen den 15 oktober 1880 är sörjdt därför, att personer, hvilka genom sitt förhållande till kyrkan kommit i den ställning, att formelt hinder för dem möter mot ingående af äktenskap under kyrklig form, icke äro utestängda från möjligheten att ingå ett i borgerligt hänseende giltigt äktenskap.

Beträffande den vid motionen fogade bilagan, som synes afsedd att visa, det formella hinder för ingående af kyrkligt äktenskap kunna uppstå genom en persons förhållande till kyrkans ordning äfven på annat sätt än i nyssnämnda förordning förutsättes, tillåter sig utskottet att erinra, att det beslut, som i berörda handling innefattas och om hvars enlighet med gällande lagbestämmelser utskottet icke finner anledning att uttala något omdöme, blifvit meddeladt af en enskild prestman och sålunda icke i och för sig synes vara af den betydighet, att tillräcklig grund för en lagstiftningsåtgärd deraf skulle kunna hemtas. Härjemte kan anmärkas, att hindret i det före-

varande fallet förklarats hafva mött redan mot erhållande af lysning, en förberedande åtgärd af rent borgerlig betydelse.

På de grunder, utskottet sålunda anført, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 15 februari 1887.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 15 febr. 1887, kl. 12 midd.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lagstiftning i fråga om borgen.

Från Andra Kammaren har lagutskottet fått emottaga en inom nämnda kammare af herrar *O. W. Redelius* och *J. Petersson* i Boestad afgifven motion (n:o 40), så lydande:

»Ingen lärer vara okunnig om de förderfliga följderna af nu rådande borgenssystem. Alla veta vi, huru personer, i följd af ingången borgen för annans gäld, nödgats offra all sin egendom eller tillgångar, hvaraf deras och deras familjers ekonomiska välfärd och framtida bergning bero; och huru personer genom den lätthet, hvarmed lån kunna göras, om man blott lyckas erhålla några hederliga och medgörliga vänners och grannars namnteckning